

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра «Менеджменту»**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до проведення семінарських та практичних занять
з курсу**

Управління соціальною та економічною безпекою
(шифр і назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою
підготовки бакалавр

спеціальність 281 "Публічне управління та адміністрування"
(шифр і назва)

галузь знань 28 "Публічне управління та адміністрування"
(шифр і назва)

інститут, факультет, відділення Економіко-гуманітарний
інститут. Факультет економіки та управління
(назва інституту, факультету, відділення)

Запоріжжя – 2020 рік

Методичні вказівки до проведення семінарських та практичних занять з курсу «Управління соціальною та економічною безпекою» для здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою підготовки бакалавр галузі знань 28 *"Публічне управління та адміністрування"* спеціальності 281 *"Публічне управління та адміністрування"* – Запоріжжя, 2020 р. – 44 с.

Укладач: І.А. Нечаєва доц., канд. екон. наук.

Рецензент: О. Г.Мордвінов д. держ. упр. професор;
О. І. Черниш д. держ. упр. професор

Відповідальний за випуск: Л.С.Кутідзе, доц., канд.екон.наук

Затверджено на засіданні
кафедри менеджменту
Протокол № 10
від “ 12 ” червня 2019 року

Схвалено методичною комісією ФЕУ
Протокол № 21
від “ 04 ” _липня_2019 року

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	12
5. Теми семінарських занять	13
6. Перелік питань, що виносяться на екзамен.....	32
7. Методи навчання.....	36
8. Методи контролю.....	36
9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти.....	40
10. Методичне забезпечення.....	41
11. Рекомендована література.....	41

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань <i>28 "Публічне управління та адміністрування"</i> (шифр і назва)	Нормативна	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: <i>281 "Публічне управління та адміністрування"</i>	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 90 год.		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 8 год.		6-й	6-й
		Лекції	
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		62 год.	84 год.
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33% / 67%.

для заочної форми навчання – 7%/93%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління соціальною та економічною безпекою» є досконале опанування майбутніми фахівцями науково-методичних знань та аналітико-розрахункових і управлінських навичок в сфері забезпечення соціально-економічної безпеки.

Завданнями дисципліни

- обґрунтувати та забезпечити розуміння студентами теоретико-методологічних основ процесів формування та гарантування соціально-економічної безпеки в життєдіяльності людей;

- розкрити місце і роль соціально-економічної безпеки в контексті формування сучасної соціально орієнтованої ринкової економіки;

- показати специфіку проблеми гарантування соціально-економічної безпеки в умовах ринкової трансформації в Україні;

- проаналізувати та засвоїти найперспективніші тенденції і напрями гарантування соціально-економічної безпеки на мікро-, мезо- та макрорівнях;

- сформувати у студентів знання та навички аналітичної оцінки соціально-економічної безпеки як специфічного ресурсу і результату функціонування економіки.

Об'єкт курсу «Управління соціальною та економічною безпекою» становлять сукупність соціально-економічних відносин, що виникають у сфері забезпечення економічної безпеки держави, основні напрями дії загроз та шляхи їх подолання.

Предметом курсу «Управління соціальною та економічною безпекою» є соціально-економічна безпека як об'єктивна закономірність економічного розвитку, державна політика щодо забезпечення економічної безпеки України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:

загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного

демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

фахові компетентності:

СК 1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

СК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

СК9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

СК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

СК 11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

результати навчання:

ПРН 13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

ПРН 14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

ПРН 15. Застосовувати методи контролю якості у сфері професійної діяльності.

ПРН 16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади управління соціальною та економічною безпекою

Тема 1. Концептуальні засади управління соціальною та економічною безпекою

Соціально-економічна безпека держави: історичні аспекти та організаційно-правові основи становлення і розвитку в Україні. Завдання та предмет соціально-економічної безпеки. Характерні риси соціально-економічної безпеки. Економічна безпека держави як багаторівнева система: суть та складові. Економічна безпека в системі національної безпеки. Категоріальний апарат економічної безпеки та її базові елементи: небезпека, безпека, загроза. Національні економічні інтереси та їх класифікація.

Сутність та зміст економічної безпеки. Внутрішня структура економічної безпеки. Об'єкти, суб'єкти економічної безпеки. Принципи формування і реалізації соціально-економічної безпеки. Механізм гарантування соціально-економічної безпеки.

Загрози економічній безпеці. Критерії та перелік (множина) індикаторів економічної безпеки країни, їх нормування. Зовнішні та внутрішні загрози соціально-економічній безпеці України: генезис та особливості розвитку. Соціально-економічні відносини. Економічне зростання і соціальна економіка. Соціально-економічна безпека в ринкових умовах господарювання.

Тема 2 Структурні аспекти економічного розвитку в контексті соціально-економічної безпеки. Соціально-економічна безпека суб'єкта господарювання

Структурна перебудова економіки та її економічна безпека. Поняття структурної збалансованості економіки. Причини та прояви структурної незбалансованості економіки України. Пріоритети структурних змін української економіки. Проблема розвитку внутрішнього ринку України в контексті соціально-економічної безпеки.

Закономірності розвитку підприємницького потенціалу суспільства. Процес приватизації і розвиток конкуренції в контексті економічної безпеки. Розвиток підприємництва в Україні і його вплив на стан економічної безпеки. Сутність та основні компоненти економічної безпеки підприємництва. Взаємозв'язок між рівнем

економічної безпеки підприємництва та економічною безпекою держави. Завдання економічної безпеки підприємництва у системі складових національної економічної безпеки.

Формування інституційної системи українського суспільства та соціально-економічна безпека. Тіньова економіка і чинники її формування в Україні, загрози соціально-економічній безпеці держави. Напрями та методи детінізації економіки України. Заходи держави щодо протидії тінізації національної економіки.

Соціально-економічна безпека суб'єкта господарювання в системі національної безпеки. Умови, фактори та середовище безпеки суб'єкта господарювання . Сутнісна характеристика соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання . Складові соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання . Загрози соціально-економічній безпеці суб'єкта господарювання .

Принципи досягнення соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання . Чинники зміцнення соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання . Механізм забезпечення соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання .

Тема 3. Соціальний механізм економічної безпеки

Економічна безпека як основа реалізації її соціального механізму. Процеси соціалізації економічної безпеки. Соціальний механізм: сутність та форми прояву. Зміст та структура соціального механізму економічної безпеки. Реалізація соціального механізму економічної безпеки на сучасному етапі суспільного розвитку.

Соціальна політика як засіб гарантування реалізації соціального механізму економічної безпеки. Стратегічні напрями реформування соціальної сфери. Пріоритети державної соціальної політики в контексті забезпечення економічної безпеки України.

Сутність та місце соціальної безпеки у системі національної безпеки. Тенденції взаємообумовленості соціальної та економічної складових безпеки. Соціальна безпека як критерії соціалізації економіки. Проблеми розвитку соціальної сфери та їхній вплив на стан економічної безпеки держави та особи.

Поняття людського капіталу та політика його розвитку. Людський розвиток та методика його оцінки. Соціально-демографічні чинники економічної безпеки.

Зміст та елементи економічної й соціальної безпеки особи. Державоцентрична та антропоцентрична моделі безпеки. Доходи населення як параметр безпеки людини та пріоритети державної політики у цій сфері.

Змістовий модуль 2. Управління соціальною та економічною безпекою

Тема 4. Інвестиційно-інноваційна складова соціально-економічної безпеки

Проблеми відтворення основного капіталу в контексті економічної безпеки. Інвестиції та інвестиційна діяльність в системі соціально-економічної безпеки держави. Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість в контексті забезпечення соціально-економічної безпеки. Соціальна спрямованість інвестицій: сутність та чинники реалізації. Соціальна спрямованість інвестицій як умова і мета функціонування та розвитку економічних систем. Соціальна спрямованість інвестиційної політики як фактор гарантування економічної безпеки.

Інвестиційна складова економічної безпеки. Позитивний та нормативний аспекти інвестиційної безпеки. Фактори, що впливають на рівень інвестиційно-інноваційної безпеки. Механізм реалізації інвестиційної безпеки: суть, функції та форми прояву. Структура механізму реалізації інвестиційної безпеки.

Роль і місце інновацій в системі соціально-економічної безпеки. Інноваційна спрямованість інвестиційної безпеки. Об'єктивна необхідність посилення інноваційного характеру соціально-економічної безпеки.

Напрями формування інноваційного інвестування соціально-економічної безпеки. Механізм макроекономічного регулювання інноваційних процесів, інноваційна політика держави в забезпеченні соціально-економічної безпеки. Інституціональні критерії інноваційної складової соціально-економічної безпеки.

Тема 5. Фінансова складова соціально-економічної безпеки. Зовнішньоекономічна безпека

Сутність та понятійний апарат фінансової безпеки держави. Фінансова безпека в системі соціально-економічної безпеки. Складові фінансової безпеки. Механізм гарантування фінансової безпеки держави. Пріоритети стратегії забезпечення національної

фінансової безпеки на сучасному етапі розвитку відносин господарювання. Основні загрози фінансовій безпеці України, шляхи їх подолання.

Грошово-кредитна політика в забезпеченні економічної безпеки країни, проблеми грошово-кредитної політики України. Інфляція, антиінфляційна політика та їхній вплив на соціально-економічну безпеку України. Стабільність національної валюти в контексті соціально-економічної безпеки держави.

Банківська система, її місце та роль в забезпеченні соціально-економічної безпеки. Державний бюджет, проблеми доходів і видатків бюджету в контексті соціально-економічної безпеки. Проблеми міжбюджетних відносин. Податкова політика України, її вплив на соціально-економічну безпеку держави і суб'єктів господарювання.

Глобалізація як фактор соціально-економічної безпеки. Суб'єкти зовнішнього впливу на соціально-економічну безпеку України. Необхідність державного регулювання «відкритості» національної економіки. Сутність зовнішньоекономічної безпеки. Експортна та імпортна складові соціально-економічної безпеки України. Зовнішня торгівля та її вплив на економічну безпеку держави, структура і проблеми зовнішньої торгівлі України.

Поняття економічної незалежності країни. Геоекономічний потенціал та орієнтири стратегічного розвитку України. Участь України у міжнародних економічних об'єднаннях. Україна в системі міжнародних фінансів.

Тема 6. Соціально-економічна безпека на регіональному рівні. Політика забезпечення соціально-економічної безпеки

Загальна характеристика соціально-економічної безпеки регіону. Принципи та механізм забезпечення соціально-економічної безпеки на регіональному рівні. Основні складові регіональної соціально-економічної безпеки.

Критерії соціально-економічної безпеки регіону. Кількісні показники економічної безпеки регіону. Загрози соціально-економічній безпеці регіонів.

Стратегічні цілі та пріоритети політики забезпечення соціально-економічної безпеки. Політика забезпечення економічної безпеки в системі державної політики. Суб'єкти та система

забезпечення економічної безпеки України.

Мета і методи аналізу та моніторингу соціально-економічної безпеки країни. Правові основи забезпечення економічної безпеки. Оптимізація системи державного управління як чинник соціально-економічної безпеки країни.

Міжнародний досвід забезпечення економічної безпеки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади управління соціальною та економічною безпекою												
Тема 1. Концептуальні засади управління соціальною та економічною безпекою	14	2	2			10		0,5	0,33			14
Тема 2 Структурні аспекти економічного розвитку в контексті соціально-економічної безпеки. Соціально-економічна безпека суб'єкта господарювання	14	2	2			10		1	0,34			14
Тема 3. Соціальний механізм економічної безпеки	16	3	3			10		0,5	0,33			14
Разом за змістовим модулем 1	45	7	7		1	30		2	1			42
Змістовий модуль 2. Управління процесом інвестування регіонального розвитку												
Тема 4. Інвестиційно-інноваційна складова соціально-економічної безпеки	14	2	2			10		0,5	0,33			14
Тема 5. Фінансова складова соціально-економічної безпеки. Зовнішньоекономічна безпека	14	2	2			10		1	0,34			14
Тема 6. Соціально-економічна безпека на регіональному рівні. Політика забезпечення соціально-економічної безпеки	16	3	3			10		0,5	0,33			14
Разом за змістовим модулем 2	45	7	7		1	30		2	1			42
<i>Усього годин</i>	90	14	14		2	60	90	4	2			84

5. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Концептуальні засади управління соціальною та економічною безпекою	2	0,33
2	Тема 2 Структурні аспекти економічного розвитку в контексті соціально-економічної безпеки. Соціально-економічна безпека суб'єкта господарювання	2	0,34
3	Тема 3. Соціальний механізм економічної безпеки	3	0,33
4	Тема 4. Інвестиційно-інноваційна складова соціально-економічної безпеки	2	0,33
5	Тема 5. Фінансова складова соціально-економічної безпеки. Зовнішньоекономічна безпека	2	0,34
6	Тема 6. Соціально-економічна безпека на регіональному рівні. Політика забезпечення соціально-економічної безпеки	3	0,33
	Разом	14	2

Тема 1. Концептуальні засади управління соціальною та економічною безпекою

ПЛАН

1. Особливості формування і реалізації соціально-економічної безпеки в умовах ринкової економіки.
2. Система гарантування соціально-економічної безпеки в Україні. Пріоритетні напрями розвитку України в контексті забезпечення соціально-економічної безпеки.
3. Основні поняття (категорії) соціально-економічної безпеки. Економічна безпека в системі національної безпеки. Складові економічної безпеки України.
4. Загрози економічній безпеці.
5. Критерії, індикатори та вагові коефіцієнти для визначення рівня економічної безпеки України

Мета роботи: Засвоїти понятійний апарат соціально-економічної безпеки, національної безпеки в економічній сфері. Навчитися визначати рівень економічної безпеки в Україні

Питання для самоперевірки

1. Яка різниця між поняттями «економічна безпека» і «соціально-економічна безпека»?
2. Перечислити основні завдання соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання в сучасних умовах.
4. Які принципи побудови системи соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання?
5. Які основні елементи системи соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання (суб'єкта господарювання, організації, країни, регіону)?
6. Які існують види безпеки сучасного суб'єкта господарювання (суб'єкта господарювання, організації, країни, регіону)?
7. Перечислити види об'єктів безпеки суб'єкта господарювання (суб'єкта господарювання, організації, країни, регіону).
8. На які питання треба дати відповіді для забезпечення соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання ?
9. Назвіть основні загрози для функціонування суб'єкта господарювання.
10. Перелічіть зовнішні і внутрішні фактори соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання.

Питання для самостійного опрацювання

1. Соціально-економічна безпека: сутність та умови формування.
2. Міжнародні стандарти в галузі економічної безпеки суб'єктів господарювання.
3. Рейдерство в Україні: загальна характеристика і основні тенденції розвитку.
4. Охарактеризувати законодавство України щодо забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання.
5. Визначити економічну безпеку суб'єктів господарювання в чинному законодавстві та в теорії.
6. Економічна безпека суб'єкта господарювання в Законі України «Про національну безпеку України».

Додаткова література для вивчення теми

1. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджено Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 29.10.2013 № 1277. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#n9>.
2. "Щодо вдосконалення методології інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки України". Аналітична записка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1358/>
3. Про затвердження Методики розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку / Державний комітет статистики України, наказ № 114 від 15.04.2003 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: uazakon.com/documents/date_1a/pg_ibcnog/ (втратив чинність)
4. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджена наказом Мінекономіки України № 60 від 2.03.2007 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=... (втратив чинність)

Тема 2. Структурні аспекти економічного розвитку в контексті соціально-економічної безпеки. Соціально-економічна безпека суб'єкта господарювання

ПЛАН

1. Поняття структурної збалансованості національної економіки.
2. Пріоритети структурної перебудови економіки України та її економічна безпека.
3. Макроекономічна безпека України.
4. Енергетична безпека України, проблеми розвитку паливно-енергетичного комплексу України в контексті соціально-економічної безпеки.
5. Продовольча безпека держави та пріоритети розвитку агропромислового комплексу України.
6. Виробнича безпеки України.

7. Соціально-економічна безпека держави, суб'єктів господарювання, населення.

8. Місце економічної безпеки підприємництва в алгоритмі забезпечення національної економічної безпеки.

9. Принципи системи економічної безпеки підприємництва у контексті зміцнення безпеки економіки України

10. Економічна безпека суб'єкта господарювання: сутність, критерії, загрози.

11. Критерії забезпечення соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання в умовах глобалізації економіки.

12. Особливості гарантування соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання в ринковій економіці

Мета роботи: Вміти формувати пріоритети щодо структурної збалансованості економіки України в контексті забезпечення її соціально-економічної безпеки. Навчитися оцінювати складові економічної безпеки.

Засвоїти роль та значення розвитку підприємництва в системі забезпечення соціально-економічної безпеки держави.

Розуміти сутність соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання. Вміти формувати пріоритети розвитку суб'єкта господарювання задля зміцнення рівня його економічної безпеки.

Запитання для самоперевірки

1. Екологічна складова економічної безпеки (на прикладі певного суб'єкта господарювання)

2. Податкова складова економічної безпеки (на прикладі певного суб'єкта господарювання)

3. Інформаційна безпека як складова економічної безпеки (на прикладі певного суб'єкта господарювання)

4. Науково-технологічна складова (на прикладі певного суб'єкта господарювання)

5. Виробнича складова економічної безпеки (на прикладі певного суб'єкта господарювання)

6. Фінансова складова економічної безпеки (на прикладі певного суб'єкта господарювання)

7. Зовнішньоекономічна безпека: сутність та загрози (на прикладі певного суб'єкта господарювання)

8. Митна безпека як важлива складова економічної безпеки держави

Питання для самостійного опрацювання

1. Структура забезпечення економічної безпеки України в контексті європейської інтеграції

2. Особливості зарубіжної практики забезпечення безпеки в соціально-економічній сфері

3. Структура економічної безпеки суб'єкта господарювання в умовах кризи

4. Основні аспекти воєнно-економічної безпеки України та можливі шляхи її забезпечення на середньострокову перспективу

Практичне завдання

Завдання 1. Скласти перелік загроз національним інтересам і національній безпеці України в економічній сфері за складовими системи економічної безпеки.

Завдання 2. Визначити продуктивність інформації, коефіцієнт інформаційного озброєності, коефіцієнт захищеності інформації.

Вихідні дані:

Обсяг виробництва, тис.од.	Валовий дохід, тис.грн.	Загальні витрати, тис.грн.	Витрати на придбання інформаційних ресурсів, тис.грн.	Витрати на захист інформації, тис.грн.	Середньоспискова чисельність працівників, тис.чол.	Прибуток/збиток, тис.грн.
450	2256	2385	552	892	21	
550	2776	2825	594	913	21	
650	3296	3254	660	945	21	
750	3816	3654	698	984	24	
850	4336	4034	724	1026	23	
950	4856	4498	914	1144	25	
1050	5376	5016	996	1306	25	
1150	5896	5545	1024	1348	25	

Продуктивність інформації характеризує обсяг виробленої продукції, що припадає одиницю вартості придбання інформаційних ресурсів. Визначається шляхом ділення обсягу виробництва на витрати придбання інформаційних ресурсів (грн./грн.).

Коефіцієнт інформаційного озброєності характеризує обсяг витрат на придбання інформаційних ресурсів, що припадає на одного середньоспискового працівника. Визначається шляхом ділення обсягу витрат на придбання інформаційних ресурсів на середньоспискову чисельність працівників (грн./чол.).

Коефіцієнт захищеності інформації характеризує частку витрат на захист інформації в загальному обсязі витрат на придбання інформаційних ресурсів. Визначається шляхом ділення витрат на захист інформації на витрати на придбання інформаційних ресурсів (%). Коефіцієнт захищеності інформації має бути $\leq 20\%$.

Тема 3. Соціальний механізм економічної безпеки

ПЛАН

1. Соціальний механізм реалізації національних інтересів України.
2. Сучасні тенденції соціального механізму економічної безпеки.
3. Пріоритетні напрями соціальної політики України
4. Соціальна складова і розвиток людського потенціалу в контексті економічної безпеки
5. Соціалізація в системі економічної безпеки. Критерії соціальної безпеки.
6. Проблеми формування соціальної злагоди в умовах України.
7. Індикатори соціальної та демографічної безпеки.
8. Економічна безпека особи: чинники, критерії, загрози.
9. Зайнятість населення в контексті національної безпеки держави.
10. Показники оптимального рівня доходів населення

Мета роботи: Засвоїти зміст соціального механізму економічної безпеки. Формувати рекомендації щодо удосконалення соціальної політики держави як засобу гарантування реалізації соціального механізму економічної безпеки. Засвоїти суть економічної безпеки особи та вміти визначати проблеми розвитку соціальної і демографічної сфери, які впливають на рівень соціально-економічної безпеки держави і особи.

Запитання для самоперевірки

1. Основні складові соціального механізму реалізації національних інтересів України, їх характеристика.
2. Особливості сучасних тенденцій соціального механізму економічної безпеки України.
3. У чому полягають пріоритетні напрями соціальної політики України?
4. Розвиток людського потенціалу в контексті – соціально-економічної безпеки.
5. Соціалізація в системі економічної безпеки. Критерії соціальної безпеки.
6. Основні проблеми формування соціальної злагоди в умовах України.
7. Індикатори соціальної та демографічної безпеки України, регіонів, суб'єктів господарювання.
8. Чинники, критерії, загрози економічної безпеки особи.
9. Як впливає зайнятість та доходи населення на рівень національної безпеки держави?
10. Основні показники оптимального рівня доходів населення.

Питання для самостійного опрацювання

1. Аналіз індикаторів соціальної безпеки як показника ефективного управління соціальною політикою України.
2. Сучасний стан і механізми державного управління соціальним розвитком і безпекою регіонів.
3. Досвід Німеччини забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств

4. Досвід США забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств

5. Досвід забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств в інших країнах.

6. Які основні напрямки забезпечення соціально-економічної безпеки визначені у Франції?

5. У чому полягає дворівнева система контролю за станом соціально-економічної безпеки у Франції?

6. Які закони в Іспанії сприяли забезпеченню соціально-економічної безпеки?

7. В які сфери жорстко обмежуються іноземні інвестиції в Китаї?

8. Наведіть інші приклади забезпечення соціально-економічної безпеки країн?

9. Наведіть основні завдання політики країни, яка прагне забезпечити національну соціально-економічну безпеку.

Практичне завдання

Завдання 1. На основі даних Держкомстату України заповніть таблицю

Роки	Україна		Запорізька область	
	зайнятість населення	доходи населення	зайнятість населення	доходи населення
1991				
2001				
2011				
2012				
2013				
2014				
2015				
2016				
2017				
2018				
2019				

Додаткова література для вивчення теми

1. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.center.gov.ua/blog/item/1993-стратегія-реформування-державного-управління-україни-на-2016-2020-роки>

Тема 4 Інвестиційно-інноваційна складова соціально-економічної безпеки

ПЛАН

1. Передумови ринкової трансформації інвестиційної складової соціально-економічної безпеки.
2. Інвестиції в гарантуванні соціально-економічної безпеки.
3. Реалізація інвестиційної діяльності в контексті гарантування соціально-економічної безпеки.
4. Інвестиційно-інноваційна безпека держави. Зміст соціальної спрямованості інвестицій в економіці.
5. Особливості соціальної спрямованості інвестицій в економіці країни.
6. Інновації в системі соціально-економічної безпеки.
7. Особливості інноваційно-інвестиційного гарантування соціально-економічної безпеки країни.
8. Індикатори інвестиційно-інноваційної безпеки.

Мета роботи: Засвоїти теоретичні засади інвестиційної діяльності в контексті забезпечення соціально-економічної безпеки країни, розуміти сутність соціальної спрямованості інвестиційної політики як фактору забезпечення соціально-економічної безпеки держави

Засвоїти сутність інновацій в системі соціально-економічної безпеки держави, вміти визначати роль та значення інноваційного спрямування інвестиційної безпеки.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають передумови ринкової трансформації інвестиційної складової соціально-економічної безпеки?

Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, у загальній кількості промислових підприємств, %																			
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промисловості, %																			
Відношення експорту роялті, ліцензійних послуг, комп'ютерних та інформаційних послуг, наукових і конструкторських розробок, послуг в архітектурних, інженерних та інших технічних галузях, % до ВВП																			
Частка осіб, які повідомили, що за останні 12 місяців користувалися послугами Інтернету (обстеження домогосподарств), %																			

Завдання 2. Провести SWOT-аналіз сучасного стану інноваційно-інвестиційної безпеки України. Сформулювати напрями посилення інвестиційно-інноваційної безпеки України.

Додаткова література для вивчення теми

1. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджено Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 29.10.2013 № 1277. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#n9>.

2. "Щодо вдосконалення методології інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки України". Аналітична

записка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1358/>

3. Наукова та інноваційна діяльність. Офіційний сайт Державна служба статистики України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Про затвердження Методики розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку / Державний комітет статистики України, наказ № 114 від 15.04.2003 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: uazakon.com/documents/date_1a/pg_ibcnog/ (втратив чинність)

5. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджена наказом Мінекономіки України № 60 від 2.03.2007 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id. (втратив чинність)

Тема 5 Фінансова складова соціально-економічної безпеки Зовнішньоекономічна безпека

ПЛАН

1. Фінансова безпека держави та її складові: бюджетна, валютна, грошово-кредитна, боргова безпека, банківська безпека, безпека страхового та фондового ринків.

2. Перелік індикаторів для кожної із складових фінансової безпеки України, їх нормування та визначення вагових коефіцієнтів

3. Стратегічні напрями міжнародного економічного співробітництва України.

4. Тарифні і нетарифні методи захисту національного внутрішнього ринку.

5. Вступ України до СОТ в контексті соціально-економічної безпеки держави

Мета роботи: Вміти оцінювати загрози фінансовій безпеці держави, знати структурні елементи фінансової складової соціально-економічної безпеки, а також визначати їх рівень за допомогою переліку відповідних індикаторів.

Вміти оцінювати зовнішні впливи на соціально-економічну безпеку та формувати орієнтири стратегічного розвитку держави щодо міжнародного економічного співробітництва.

Запитання для самоперевірки

1. Які існують джерела негативних впливів на фінансову безпеку підприємства?
2. Які цілі фінансової безпеки підприємства?
3. У чому полягає взаємозв'язок обсягу грошової маси в обігу, темпами її зростання та рівнем інфляції?
4. Якими факторами визначається дієвість грошово-кредитної політики та її вплив на безпеку грошового обігу?
5. Які існують загрози безпеці грошового обігу?
6. У чому полягає антиінфляційна політика країни?
7. Які чинники визначають рівень валютної безпеки в Україні?
8. Якими показниками визначається рівень валютної безпеки?
9. Які основні індикатори фінансової безпеки?

Питання для самостійного опрацювання

1. Місце фінансової безпеки в системі соціально-економічної безпеки.
2. Характеристика складників фінансової безпеки.
2. Індикатори та порогові значення індикаторів фінансової безпеки України.
3. Загрози зовнішньоекономічної безпеки держави та їхні можливі наслідки.
4. Стан та напрями забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України.
5. Правове регулювання зовнішньоекономічної безпеки національного господарства

Практичне завдання

Завдання 1. Виявити основні проблеми, наявні та потенційно можливі загрози фінансовій безпеці України (отримані результати оформити у вигляді таблиць, схем та графіків).

Додаткова література для вивчення теми

1. Белов О.В. Удосконалення аналізу динаміки показників фінансової безпеки держави [Електроний ресурс] / О.В. Белов // Актуальні питання безпеки фінансової системи держави : Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, м. Харків, 21 лют. 2014 р. – Харків, 2014. – Режим доступу : http://univd.edu.ua/general/publishing/konf/finbezpeka/17_belov.pdf (дата 10.05.2016 р.).

2. Деркач О.М. Науково-методичний підхід до комплексної оцінки фінансової безпеки держави [Електроний ресурс] / О.М. Деркач // Офіційний сайт наукової бібліотеки Української академії банківської справи. – Режим доступу : http://lib.uabs.edu.ua/library/Visnik/Numbers/1_32_2012/32_02_03.pdf (дата 10.05.2016 р.).

3. Тимошенко Ю.О. Фінансові ризики та індикатори стану фінансової безпеки України / Ю.О. Тимошенко / Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. – 2014. – № 7. – С. 293–303.

Тема 6 Соціально-економічна безпека на регіональному рівні.

Політика забезпечення соціально-економічної безпеки

ПЛАН

1. Соціальна складова регіональної соціально-економічної безпеки.
2. Соціальний захист як фактор соціально-економічної безпеки регіону.
3. Природно-ресурсна складова соціально-економічної безпеки регіону.
4. Організаційна підсистема соціально-економічної безпеки регіону.
5. Соціокультурна та політична підсистеми соціально-економічної безпеки на регіональному рівні.
6. Соціально-економічна безпека України в регіональному вимірі – чинники, загрози, проблеми збалансованого розвитку продуктивних сил регіонів.
7. Система індикаторів оцінки економічної безпеки регіонів України

8. Методологічні засади механізму забезпечення соціально-економічної безпеки.

9. Напрями реалізації державної політики соціально-економічної безпеки.

10. Пріоритети стратегії забезпечення соціально-економічної безпеки України.

11. Система оцінки та моніторингу рівня економічної безпеки України

Мета роботи Розуміти роль та значення визначення рівня соціально-економічної безпеки окремих регіонів України. Вміти виділяти актуальні загрози на регіональному рівні та формувати шляхи їх нейтралізації. Засвоїти методологічні основи забезпечення соціально-економічної безпеки країни. Вміти здійснювати моніторинг індикаторів рівня соціально-економічної безпеки держави та розробляти стратегічні напрями його підвищення.

Запитання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте соціальну складову регіональної соціально-економічної безпеки.

2. Особливості соціального захисту як фактору соціально-економічної безпеки регіону.

3. Зміст природно-ресурсної складової соціально-економічної безпеки регіону.

4. Основні елементи організаційної підсистеми соціально-економічної безпеки регіону.

5. Соціокультурна та політична підсистеми соціально-економічної безпеки на регіональному рівні.

6. Чинники, загрози, проблеми збалансованого розвитку продуктивних сил регіонів в системі соціально-економічної безпеки України.

7. Показники системи індикаторів оцінки економічної безпеки регіонів України

8. Методологічні засади механізму забезпечення соціально-економічної безпеки.

9. Основні напрями реалізації політики соціально-

6. Перелік питань, що виносяться на екзамен

1. Поняття та зміст національної безпеки.
2. Соціально-економічна безпека: сутність, характерні риси.
3. Суб'єкти та об'єкти соціально-економічної безпеки.
4. Функції соціально-економічної безпеки.
5. Принципи соціально-економічної безпеки.
6. Методологія пізнання соціально-економічної безпеки.
7. Механізм забезпечення соціально-економічної безпеки.
8. Система гарантування соціально-економічної безпеки.
9. Поняття і структура економічної безпеки держави.
10. Економічна безпека в системі національної безпеки.
11. Національні економічні інтереси та їх класифікація.
12. Загрози економічній безпеці.
13. Критерії та індикатори економічної безпеки країни.
14. Зовнішні та внутрішні загрози соціально-економічній безпеці України.
15. Структурна перебудова економіки України та її соціально-економічна безпека.
16. Проблема розвитку внутрішнього ринку України в контексті соціально-економічної безпеки.
17. Енергетична безпека України, проблеми розвитку паливно-енергетичного комплексу України в контексті соціально-економічної безпеки.
18. Продовольча безпека держави та пріоритети розвитку агропромислового комплексу України.
19. Формування інституційної системи українського суспільства та соціально-економічна безпека.
20. Тіньова економіка і чинники її формування в Україні, засоби дегінізації економіки.
21. Економічна безпека суб'єкта господарювання: сутність, критерії, загрози.
22. Складові соціально-економічної безпеки суб'єкта

господарювання .

23. Чинники зміцнення соціально-економічної безпеки суб'єкта господарювання .

24. Критерії забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання в умовах глобалізації.

25. Процеси соціалізації економічної безпеки.

26. Тенденції взаємообумовленості соціальної та економічної складових безпеки.

27. Соціальний механізм економічної безпеки: сутність та форми прояву.

28. Зміст та структура соціального механізму економічної безпеки.

29. Реалізація соціального механізму економічної безпеки на сучасному етапі суспільного розвитку.

30. Соціальна політика як засіб гарантування реалізації соціального механізму економічної безпеки.

31. Сучасні тенденції соціального механізму економічної безпеки України.

32. Економічна безпека особи: чинники, критерії, загрози.

33. Зміст та параметри економічної й соціальної безпеки особи.

34. Зайнятість населення в контексті національної безпеки держави.

35. Пріоритети державної соціальної політики в контексті забезпечення економічної безпеки України.

36. Поняття людського капіталу та політика його розвитку.

37. Соціально-демографічні чинники економічної безпеки.

38. Проблеми формування соціальної злагоди в умовах України.

39. Проблеми забезпечення економічної безпеки в процесі реформування системи соціального захисту.

40. Проблеми відтворення основного капіталу в контексті економічної безпеки.

41. Інвестиції в системі соціально-економічної безпеки

держави.

42. Інвестиційна політика як фактор гарантування економічної безпеки.

43. Механізм реалізації інвестиційної безпеки.

44. Соціальна спрямованість інвестицій як умова і мета функціонування та розвитку економічних систем.

45. Інвестиції в системі факторів соціалізації економіки.

46. Інвестиційне забезпечення соціальної політики держави.

47. Реалізація інвестиційної діяльності в контексті гарантування соціально-економічної безпеки.

48. Особливості соціальної спрямованості інвестицій у трансформаційній економіці України.

49. Інновації в системі соціально-економічної безпеки.

50. Об'єктивна необхідність посилення інноваційного характеру соціально-економічної безпеки.

51. Формування інноваційної моделі соціально-економічної безпеки.

52. Особливості інноваційно-інвестиційного гарантування соціально-економічної безпеки України.

53. Інституціональні критерії інноваційної складової соціально-економічної безпеки.

54. Фінансова безпека в системі соціально-економічної безпеки.

55. Основні загрози фінансовій безпеці України, шляхи їх подолання.

56. Грошово-кредитна політика в забезпеченні соціально-економічної безпеки країни, проблеми грошово-кредитної політики України.

57. Інфляція, антиінфляційна політика та їхній вплив на соціально-економічну безпеку України.

58. Стабільність національної валюти в контексті соціально-економічної безпеки держави.

59. Банківська система, її місце та роль в забезпеченні соціально-економічної безпеки.

60. Державний бюджет, проблеми доходів і видатків бюджету в контексті соціально-економічної безпеки.

61. Бюджетна безпека: питання теорії та практики.
62. Податкова політика України, її вплив на соціально-економічну безпеку держави і суб'єктів господарювання.
63. Міжнародна економічна безпека та соціально-економічна безпека країни.
64. Соціально-економічна безпека України в регіональному вимірі: сутність, чинники, загрози, проблеми збалансованого розвитку продуктивних сил регіонів.
65. Глобалізація як фактор соціально-економічної безпеки.
66. Суб'єкти зовнішнього впливу на соціально-економічну безпеку України.
67. Прямі іноземні інвестиції як чинник впливу на соціально-економічну безпеку.
68. Вплив потоків капіталів на соціально-економічну безпеку.
69. Зовнішня торгівля та її вплив на економічну безпеку, структура і проблеми зовнішньої торгівлі України.
70. Вступ України до СОТ в контексті соціально-економічної безпеки держави.
71. Стратегічні напрями міжнародного економічного співробітництва України.
72. Політика забезпечення соціально-економічної безпеки в системі державної політики.
73. Мета і методи аналізу та моніторингу соціально-економічної безпеки країни.
74. Правові основи забезпечення соціально-економічної безпеки.
75. Оптимізація системи державного управління як чинник соціально-економічної безпеки країни.
76. Міжнародний досвід забезпечення соціально-економічної безпеки.
77. Пріоритети стратегії забезпечення соціально-економічної безпеки України.
78. Стратегія і тактика забезпечення соціально-економічної безпеки держави.
79. Організаційна структура системи забезпечення

соціально-економічної безпеки України.

80. Концепція забезпечення економічної безпеки України.

7. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – розділення цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

8. Методи контролю

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання: усне опитування на практичних заняттях, захист домашнього завдання, аудиторне розв’язання завдань, тестування.

До основних завдань контролю знань належать:

- оцінювання рівня засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни;
- інформування здобувачів вищої освіти про якість їх роботи над вивченням дисципліни;
- мотивація здобувачів вищої освіти до систематичної

активної роботи протягом семестру;

– аналіз успішності та вплив викладача на процес самостійної роботи здобувачів вищої освіти і ефективність навчального процесу в цілому.

Контроль дозволяє вимірювати й оцінювати здобуті здобувачами вищої освіти у процесі навчання знання, уміння та навички, тому він відіграє важливу роль у забезпеченні належного рівня підготовки фахівців.

Під час вивчення дисципліни «Інвестування регіонального розвитку» застосовується поточний рейтинговий контроль знань здобувачів вищої освіти. Підсумкове (завершальне) оцінювання знань здобувачів вищої освіти з дисципліни здійснюється, згідно з встановленим у НУЗП порядком, за 100-бальною шкалою з урахуванням результатів поточного модульного контролю.

У разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин, здобувач вищої освіти має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом декана. Порядок такого контролю визначає викладач.

Об'єктом поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

- відвідування лекційних та семінарських занять;
- систематичність та активність роботи на семінарських і практичних заняттях;
- виконання обов'язкового завдання для самостійного опрацювання;
- виконання одного з вибіркового завдання для самостійного опрацювання;
- участь в конференціях та олімпіадах.

Контроль систематичності та активності роботи здобувача вищої освіти протягом семестру базується на оцінюванні активності та рівня знань здобувачів вищої освіти при обговоренні питань семінарських занять.

Критерії оцінювання: активність здобувачів вищої освіти в обговоренні питань семінарів вимірюється середнім значенням одержаних впродовж семестру оцінок.

Результати поточного контролю знань здобувачів вищої освіти вносяться до заліково-екзаменаційної відомості.

Рейтинговий контроль здійснюється у формі контрольних робіт за окремими частинами дисципліни (модулями).

Підсумкове оцінювання знань. Загальна підсумкова оцінка знань з дисципліни складається з суми балів за результати поточного та модульного контролю. До заліково-екзаменаційної відомості заносяться сумарні результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-х бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

Залік проводиться за наявності незадовільної оцінки підсумкового модуля або за вибором здобувача вищої освіти.

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою. Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий модулі.

№ п/п	Поточна навчальна діяльність	Робота на лекції	Активна участь у дискусії	Презентація	Практичні заняття			Контрольна робота	Індивідуальне завдання	Разом
					Присутність на прак. занятті	Опанування практичними навичками	Тестовий контроль			
1	Змістовий модуль 1 (3 лекц., 3 прак. зан.)	3	9	15	3	15	15	20	20	100
	Тема 1.	1	3	5	1	5	5			20
	Тема 2.	1	3	5	1	5	5			20
	Тема 3.	1	3	5	1	5	5			20
	Контроль на робота							20		20
	Індивідуальне завдання								20	20
2	Змістовий модуль 2 (3 лекц., 3 прак. зан.)	3	9	15	3	15	15	20	20	100
	Тема 4.	1	3	5	1	5	5			20
	Тема 5.	1	3	5	1	5	5			20
	Тема 6.	1	3	5	1	5	5			20
	Контроль на робота							20		20
	Індивідуальне завдання								20	20
	Разом	6	18	30	6	30	30	40	40	200/2 =100

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Рубіжний контроль 1					
T1	T2	T3	Контрольна робота	Індивідуальне завдання	
20	20	20	20	20	100

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Рубіжний контроль 2					
T4	T5	T.6	Контрольна робота	Індивідуальне завдання	
20	20	20	20	20	100

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до проведення семінарських та практичних занять з дисципліни «Управління соціальною та економічною безпекою» для здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою підготовки бакалавр галузі знань 28 *"Публічне управління та адміністрування"* спеціальності 281 *"Публічне управління та адміністрування"* / Укл. І.А. Нечаєва. – Запоріжжя: НУЗП, 2020. – 44 с.

2. Методичні вказівки до виконання самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни «Управління соціальною та економічною безпекою» для здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою підготовки бакалавр галузі знань 28 *"Публічне управління та адміністрування"* спеціальності 281 *"Публічне управління та адміністрування"* / Укл. І.А. Нечаєва. – Запоріжжя: НУЗП, 2020. – 30 с.

3. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Управління соціальною та економічною безпекою» для здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою підготовки бакалавр галузі знань 28 *"Публічне управління та адміністрування"* спеціальності 281 *"Публічне управління та адміністрування"* / Укл. І.А. Нечаєва. – Запоріжжя: НУЗП, 2020. – 34 с.

11. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України від 23 лип. – 1996. – № 30, стаття 141. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=156523.

2. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовт. 2013 р. № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/file/link/222830/file/1277.TIF>.

3. Про основи національної безпеки України : Закон

України від 19 черв. 2003 р. № 964-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.

4. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 5 бер. 1998 р. № 183/98-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>.

5. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки [Текст] : монографія / О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова [та ін.] / Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ; НАН України, Інститут економіки промисловості. —К. ; Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. — 184 с.

6. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : Вибр. наук. праці. Київ: НІСД, 2016. 528 с.

7. 2. Сухоруков А.І., Ладюк О.Д. Фінансова безпека держави: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 192с.

8. 3. Соціальна безпека: теорія та українська практика: Монографія / І.Ф. Гнибіденко, А.М. Колот, О.Ф. Новікова та ін.; За ред. І.Ф. Гнибіденка, А.М. Колота, В.В. Рогової. Київ: КНЕУ, 2006. 292 с.

9. 4. Зацеркляний М.М., Мельников О.Ф. Основи економічної безпеки : навч.посіб. Київ: КНТ, 2009. 337с.

6. Національна безпека України: стратегічні пріоритети та шляхи їх реалізації: мат-ли «круглого столу» / за заг. ред. О. В. Литвиненка. Київ: НІСД, 2011. 64 с.

7. Ортинський В.Л., Керницький І.С. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : навч. посіб. Київ: Правова єдність, 2009. 544 с.

8. Іванюта Т.М., Заїчковський А.О. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2009. 256 с.

9. Донець Л.І. Вашенко Н.В. Економічна безпека підприємства: навч. пос. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 240 с.

Додаткова

1. Економічна безпека : навч. посіб. / О. Є. Користін, О. І. Барановський, Л. В. Герасименко та ін.; за ред. О. М. Джужі. Київ : Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 368 с.
2. Бережницька У. Б., Савко О. Я. Соціально-економічна безпека : навч. посіб. / за ред. М. О. Данилюка та Бережницької У. Б. Івано-Франківськ : Симфонія-форте, 2016. 264 с.
3. Структурно-інституціональні трансформації та економічна безпека держави : монографія / За ред. О. С. Власюка, А. І. Мокія. Львів : Апірі, 2012. 836 с.
4. Сухоруков А. І. Національна економічна безпека : навч. посіб. / А. І. Сухоруков, С. З. Мошенський, О. М. Петрук; за ред. д.е.н., проф. А. І. Сухорукова. Житомир : ПП «Рута», 2010. 384 с.
5. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. Львів: Ліга-Прес, 2012. 386 с.
6. Нечаєва, І. А. Аналіз формування та витрачання публічних фондів грошових коштів в умовах бюджетної децентралізації. *Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка"*. – Режим доступу: <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=eng&z=5429>
7. Нечаєва, І. А. Напрями, особливості та проблеми формування та використання місцевих фінансів в Україні в умовах бюджетної децентралізації. *Економіка та держава*. 2017. № 7. С. 40 – 48.
8. Нечаєва, І. А. Бюджетна децентралізація: підсумки, результати та наслідки перших етапів її впровадження для місцевих фінансів (на прикладі Запорізької області). *Інвестиції : практика та досвід*. 2017. № 19. С. 72 – 81.
9. Нечаєва, І. А. Особливості прийняття управлінських рішень, їх оцінка та оцінювання в умовах кризи. *Економічний аналіз*. 2019. Т.29. № 1. С. 156-163.

10. Iryna Nechayeva (2019) “Analysis of state and development of industrial infrastructure in Zaporizhzhya region”, *Roczniki Ekonomiczne KPSW w Bydgoszczy Roczniki Ekonomiczne* Vol. 12, pp. 137-150, available at: <http://kpsw.edu.pl/nauka-i-rozwoj/roczniki-ekonomiczne-kpsw/roczniki-ekonomiczne-nr-12>

11. Нечаєва І. А. Реформа системи соціального страхування як засіб зміцнення соціально-економічної безпеки України в умовах перманентної кризи. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 4. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1634> (дата звернення: 02.05.2020). DOI: 10.32702/2307-2156-2020.4.58

12. Нечаєва І. А. Податкова реформа в умовах євроінтеграційних процесів та кризи: можливі результати для України. *Modern Economics*. 2020. № 22(2020). С. 64-71. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V22\(2020\)-10](https://doi.org/10.31521/modecon.V22(2020)-10).

13. Нечаєва І. А., Лавріненко В. О. Сучасний стан інвестування в економіку Запорізького регіону в контексті зміцнення його соціально-економічної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 24. С. 152–158. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.24.152.

14. Нечаєва І.А., Змикало О.С. Стан та проблеми підприємств автомобілебудівної галузі України: виклики кризи-2020 (на прикладі ПрАТ «ЗАЗ»). *Електронна збірка наукових праць «Е-КОНОМІКА»*. Х. :НТУ «ХПІ». 2020. № 1(4). С. 33-38. URL: <http://e-economics.hpi.kh.ua/index.php/journal/article/view/73>.